

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – decembar/prosinac 2021. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	6
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	6
<i>Maloprodaja.....</i>	7
<i>Tržište rada.....</i>	9
2. Javne finansije.....	11
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	11
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda</i>	13
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	14
<i>Monetarni sektor.....</i>	16
<i>Bankarski sektor.....</i>	17
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	18
4. Vanjski sektor.....	21
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	21
5. Strane direktne investicije.....	24

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

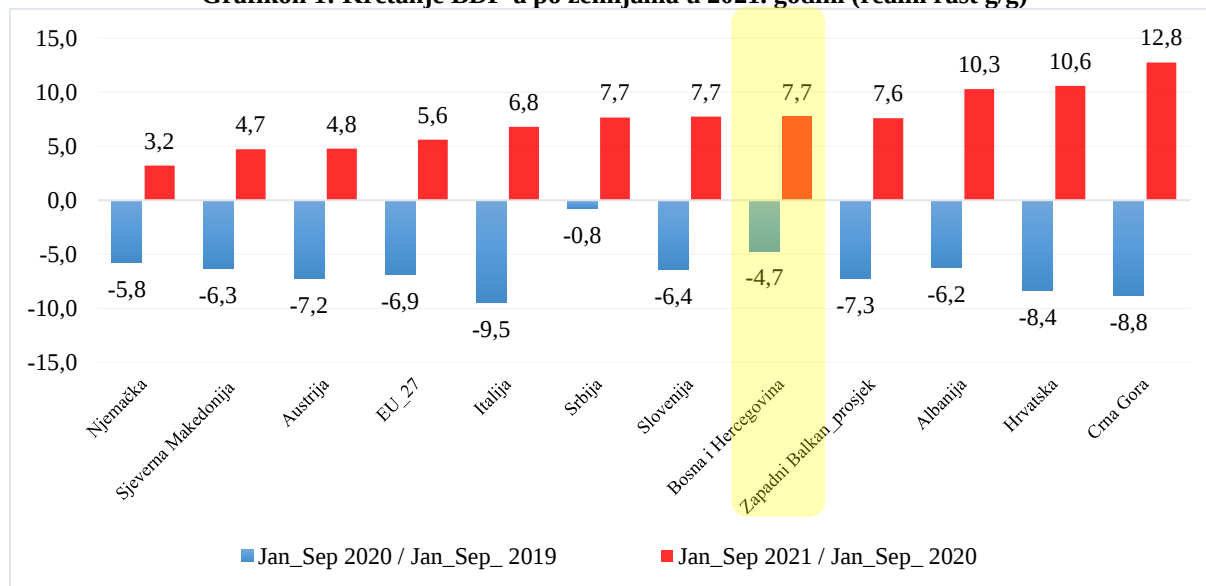
* * *

2020. godinu kako u svijetu tako i u Bosni i Hercegovini obilježila je globalna pandemija virusa Covid 19 što je rezultiralo realnim pad BDP-a od 3,2%.¹ Međutim, već početkom 2021. godine došlo je do postepene stabilizacije epidemioloških i ekonomskih prilika u vanjskom okruženju (zemlje EU27), što se pozitivno odrazilo i na ekonomsku aktivnost u Bosni i Hercegovini. Naime, oporavak prije svega izvozne, a kasnije i domaće tražnje u K2 i K3 2021. godine rezultirao je osjetnijim jačanjem ekonomskog rasta. Tako je Bosna i Hercegovina prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-septembar 2021. godine zabilježila realni rast BDP-a od oko 7,7% u odnosu na isti period prethodne godine.² Posmatrano po kvartalima, registrirane stope ekonomskog rasta u 2021. godini su iznosile K1: 2,7%, K2: 12,1% i K3: 8,4% u odnosu na isti period 2020. godine. Međutim prilikom interpretacije ove relativno visoke stope ekonomskog rasta vrijedi istaći da je ista u dobroj mjeri posljedica i niske osnovice (bazni efekt) iz prethodne godine, obzirom da je u istom periodu prethodne godine u Bosni i Hercegovini registriran pad BDP-a od 4,7%. S druge strane, ako se ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2021. godini posmatra komparativno po zemljama može se konstatovati da je isti bio u rangi regionalnog prosjeka zemalja Zapadnog Balkana. Na grafikonu ispod prikazane su procjenjene stope rasta BDP-a po zemljama za period januar-septembar 2021. godine.

¹Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodovni pristup (prvi rezultati) 2020. godina“, 27.07.2021. godine.

² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci za K3 2021. godine“, 06.01.2022. godine. (navedena stopa rasta na nivou perioda januar-septembar 2021. predstavlja procjenu na osnovu raspoloživi podataka za 3 kvartala)

Grafikon 1: Kretanje BDP-a po zemljama u 2021. godini (realni rast g/g)

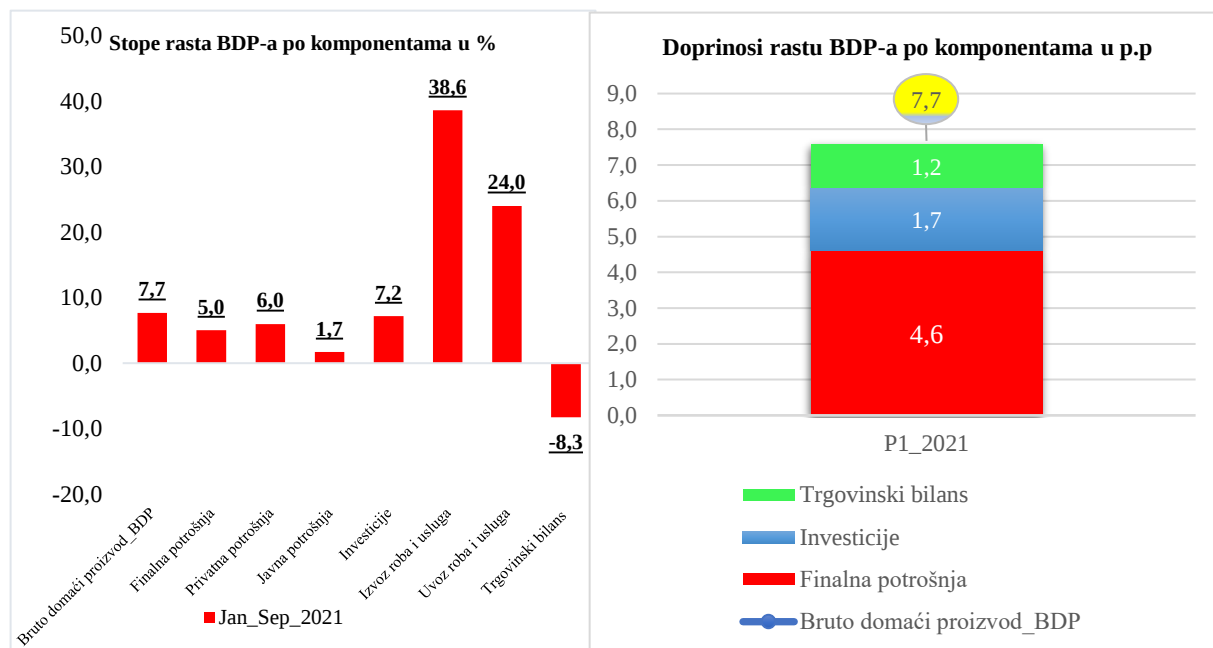

Izvor: Eurostat i nacionalni zavodi za statistiku

Uvidom u strukturu ovog relativno snažnog ekonomskog rasta od 7,7% u Bosni i Hercegovini može se konstatovati da je isti ostvaren ponajviše zahvaljujući povećanju privatne potrošnje od 6%, što je predstavljalo više od polovine ostvarenog ekonomskog rasta odnosno 4,6 p.p. Snažan rast privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini pored baznog efekta i veće sklonosti ka potrošnji, po svemu sudeći je posljedica i djelimičnog rasta raspoloživog dohotka građana. Naime, trenutno raspoloživi kratkoročni pokazatelji službenih statistika ukazuju na povećanje broja zaposlenih lica od oko 2%, realni rasta plata od oko 4%, dvocifren rast novčanih doznaka iz inostranstva, kao i postepeni oporavak kreditne aktivnosti u sektoru stanovništva. Pored ovih pokazatelje u kontekstu analize kretanja privatne potrošnje potrebno je imati na umu da je u 2021. godini u Bosni i Hercegovini registriran nešto viši nivo inflacije od 2%, pri čemu je trend rasta iste dodatno intenziviran u posljednjem kvartalu tekuće godine. S druge strane, u istom vremenskom periodu rast javne potrošnje iznosio je svega 1,7%, tako da je doprinos iste u ekonomskom rastu bio manje više neutralan. Trenutno raspoloživi podaci BHAS-a iz nacionalnih računa ukazuju rast bruto investicija od 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine, tako da je doprinos ove kategorije u ekonomskom rastu iznosio preko 1,5 p.p. Međutim, vrijedi istaći da oporavak investicija u Bosni i Hercegovini napreduje dosta sporije u odnosu na ostale komponente, obzirom da se iste za razliku od ostalih komponenti još uvijek ispod nivoa iz 2019. godine. S duge strane, 2021. godinu u ekonomskom smislu zasigurno je obilježio snažan oporavak vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Naime, ukupna vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini ako se posmatra vrijednosno (u KM) uvećana je za 1/3 u odnosu na prethodnu godinu. Tako je prema podacima BHAS-a za 2021. godinu robni izvoz iz Bosne i Hercegovine uvećan je za oko 36%, dok je rast robnog uvoza iznosio skoro 28%. Naročito vrijedi istaći dobre izvozne rezultate, obzirom da je izvoz iz Bosne i Hercegovine nadmašio rezultate ostvarene u 2019 i 2018. godine za preko milijardu KM.³ Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini za period januar-septembar 2021. godine prikazan je na grafikonu ispod.

³ Prilikom interpretacije vanjskotrgovinskih pokazatelja u 2021. godini vrijedi također na umu imati i efekat povećanja cijena izvoza i uvoza roba, obzirom da su iste u 2021. godini povećane za preko 10% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 2: Ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2021. godini (stope rasta u % i doprinosi rastu u p.p)

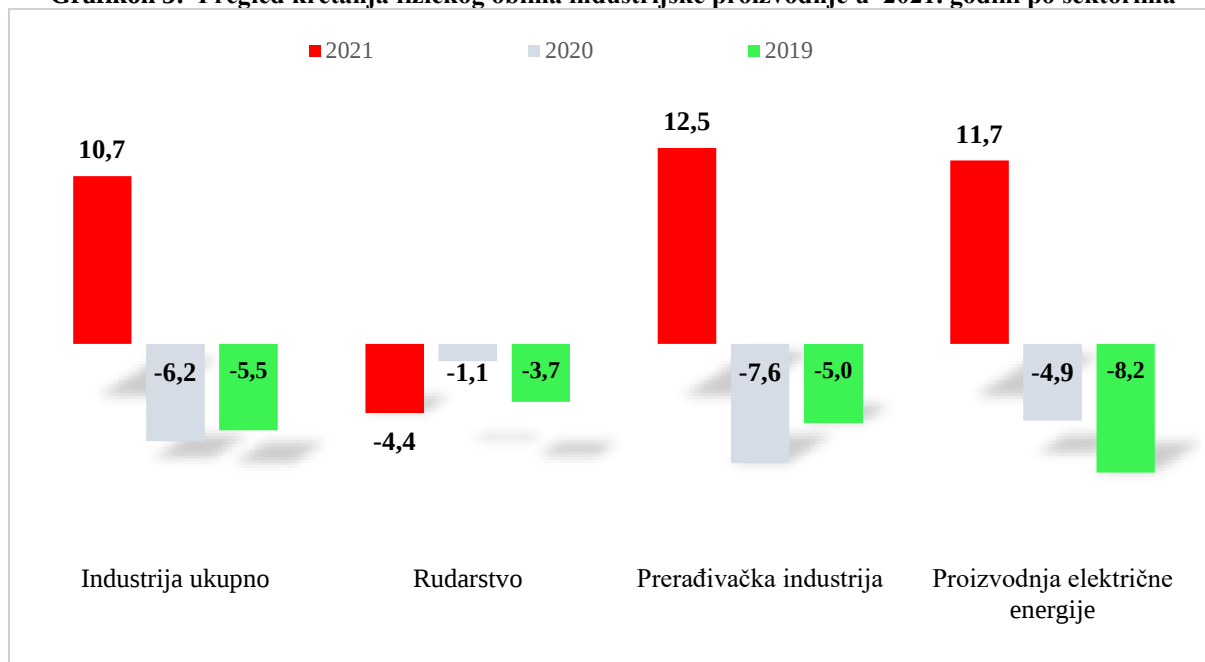
1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Nakon 2020. godine koju je obilježila globalna pandemija virusa Covid-19, u 2021. godini došlo je do osjetnijeg ekonomskog oporavka kako u eksternom okruženju tako i u Bosni i Hercegovini. Jačanje ekonomskog rasta u glavnim trgovinskim partnerima pozitivno se odrazilo na izvoznu tražnju a samim tim i na proizvodne procese u zemlji. Tako je Bosna i Hercegovina prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za 2021. godinu zabilježila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od preko 10% u odnosu na prethodnu godinu.⁴ Međutim prilikom interpretacije ovog dvocifrenog povećanja proizvodnje u okviru bh. industrije potrebno je imati na umu i efekat niske osnovice, obzirom da je Bosna i Hercegovina u 2020. godini zabilježila pad fizičkog obima proizvodnje od 6,2%. Najznačajniji doprinos rastu ukupne industrijske proizvodnje u 2021. godini ostvaren je u okviru prerađivačke industrije gdje je ostvareno povećanje proizvodnje od 12,5% u odnosu na prethodnu godinu. Pored prerađivačke industrije, povećanje proizvodnje je zabilježeno i u okviru sektora za proizvodnju električne energije od 11,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo povećanje ukupne proizvodnje električne energije u Bosni i Hercegovini u 2021. godini posljedica je povećanja proizvodnje u hidroelektranama od preko 40%, dok je proizvodnja u termoelektranama smanjena za oko 5% u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, u okviru sektora rudarstava zabilježen je pad proizvodnje od skoro 4,5% u odnosu na isti period prethodne godine i posljedica je podjednagog smanjenja u proizvodnji mrkog uglja i lignita. Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima u periodu u 2021. godini prikazan je na grafikonu ispod.

⁴Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2021. godine-prethodni podaci“, 26.01.2022. godine.

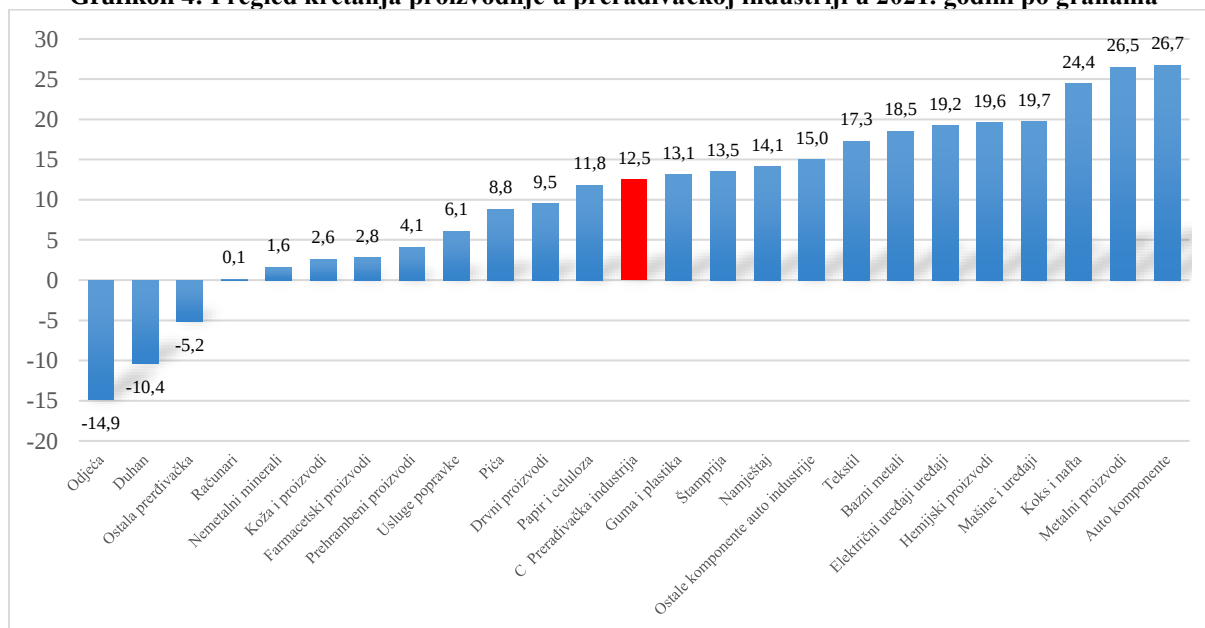
Grafikon 3: Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2021. godini po sektorima

Izvor: BHAS

Imajući u vidu strukturnu kompoziciju prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini koju karakteriše visok stepen izvozne orijentacije ovakav trend kretanja je bio prilično očekivan. Ako se kretanja u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini posmatraju detaljnije po granama vidljivo je da su najznačajnija povećanja proizvodnje registrirana u okviru izvozno orijentiranih grana kako što su auto-komponente 26,7%, gotovi metalni proizvodi 26,5%, koks i nafta oko 24,5%, mašine i uređaji oko 20%, hemijski proizvodi 19,6%, bazni metali 18,5%, proizvodi namještaja 14,1% i dr. Detaljniji pregled kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini u 2021. godine po granama prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 4: Pregled kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji u 2021. godini po granama

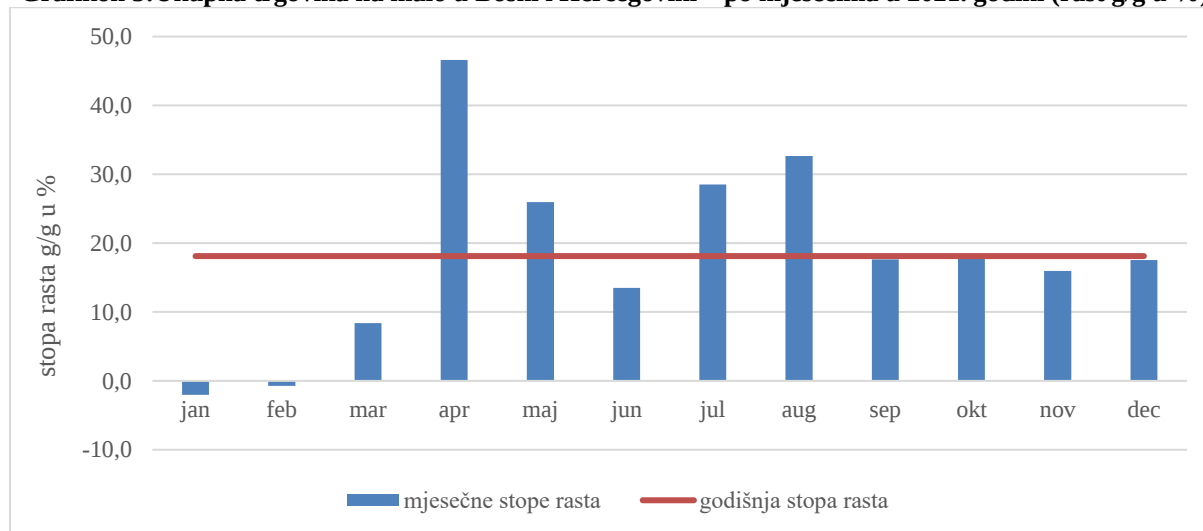

Izvor: BHAS

Maloprodaja

Rast ukupne trgovine u periodu januar-decembar 2021. godine iznosio je 18,1% (podaci za promet po mjesecima se nalaze u grafikonu ispod). Povećan promet u navedenom razdoblju, usljed nastavka jačanja tražnje, najviše se mogao osjetiti kod trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) gdje je ostvaren rast prometa od 23,7% te kod prometa u trgovini na malo osim trgovine motornim gorivima u s.p. za 16,8%.

Grafikon 5: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – po mjesecima u 2021. godini (rast g/g u %)

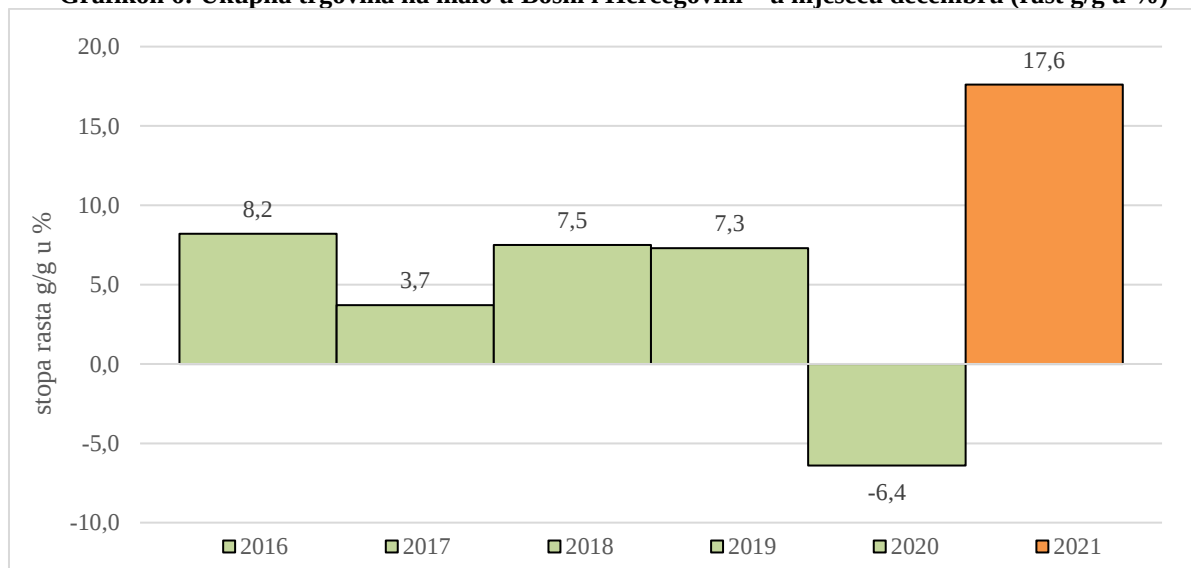
Izvor: BHAS

Prema zvaničnim podacima BHAS-a ukupna trgovina na malo u mjesecu decembru 2021. godine, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, zabilježila je realni rast prometa od 17,6%⁵. Glavni nosilac rasta ukupne trgovine u decembru 2021. godine je povećanje prometa od 21,9% u trgovini motornim gorivima na malo u s.p. Pored navedenog do rasta je došlo i kod trgovine na malo, osim trgovine motornim gorivima u s.p. gdje je zabilježen rast prometa za 16,6%. I u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p. je ostvaren rast od 18% kao i u trgovini na malo neprehrambenim proizvodima gdje je došlo do rasta od 21,8%. U trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u nespecijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu n.p.) je također zabilježen rast od 8,5% u decembru 2021. godine.

Višemjesečni rast je također nastavljen u okviru svih kategorija trgovine na malo neprehrambenim proizvodima, gdje je najviši rast od 54,3% zabilježen kod trgovine na malo informacijsko komunikacijskom opremom. Dalje slijede trgovina na malo ostalom robom u s.p. od 37,1%, trgovina na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju od 35,6% te trgovina na malo ostalom opremom za domaćinstvo sa rastom od 8,4%. Kod trgovine na malo na štandovima i tržnicama je došlo do rasta od 47,5% dok je kod trgovine na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica ostvaren rast od 13,4%.

⁵ Izvor podataka: BHAS, Indeksi prometa trgovine na malo u Bosni i Hercegovini, decembar 2021.

Grafikon 6: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu decembru (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

Kod trgovine ostalom robom u s.p. najveći porast prometa, u mjesecu decembru 2021. godine, od 58,4% zabilježen je kod trgovine na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože. Zatim slijede trgovina na malo sportskom opremom, igrama i igračkama sa rastom od 41,9%, trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima gdje je promet povećan za 20,2% te promet u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima gdje je ostvareni rast iznosio 12,3%. Porast prometa je također zabilježen i kod trgovine na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo sa stopom rasta od 7,9%.

Tržište rada

U Bosni Hercegovini broj zaposlenih lica u novembru 2021. godine uvećan je za 2,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosio je oko 835⁶ hiljada. Podaci o broju zaposlenih lica po djelatnostima u Bosni i Hercegovini za decembar 2021. godine nisu objavljeni od strane BHAS-a u periodu pripreme Informacije, pa se podaci u tekstu odnose na novembar 2021. godine.

Rast broja zaposlenih registrovan je u mnogim djelatnostima. Ipak, najznačajniji rast broja zaposlenih lica u novembru 2021. godine bio je u djelatnosti prerađivačke industrije, trgovine, informacija i komunikacija, te djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite. Uz rast obima proizvodnje u djelatnosti prerađivačke industrije broj zaposlenih lica je uvećan za 3,9% g/g u novembru 2021. godine uz doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica od 0,8 p.p. Značajan rast broja zaposlenih lica bio je u djelatnosti trgovine⁷ na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (2,4% g/g, doprinos rastu 0,4 p.p.), informacija i komunikacija (9,6% g/g, doprinos rastu 0,3 p.p.) i djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (2,2% g/g, doprinos rastu 0,2 p.p.). S druge strane, broj zaposlenih lica u novembru 2021. godine je najznačajnije smanjen u području djelatnosti vađenja ruda i kamena (-3,8% g/g).

⁶ Privremeni podatak, BHAS. Početkom januara 2022. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenim licima. Stoga su podaci do septembra 2021. godine konačni, a za ostale mjesece 2021. godine privremeni.

⁷ Ukupan promet trgovine na malo u Bosni i Hercegovini, posmatran u tekućim cijenama, u novembru 2021. godine ostvario je rast od 20,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Izvor: BHAS, Poslovne statistike, indeksi prometa trgovine na malo.

Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini se nastavio smanjivati i u decembru 2021. godine je iznosio oko 375,8 hiljada (tabela ispod). U odnosu na decembar 2020. godine broj nezaposlenih lica je manji za 9,1%. Prema podacima⁸ Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, u decembru 2021. godine je brisano ukupno 19.106 lica sa evidencija službi zapošljavanja. Od ovog broja zaposleno je 7.889 lica. Istovremeno je za 9.340 lica prestao radni odnos. Stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u novembru 2021. godine je iznosila je 31,2% i smanjena je za 0,3 p.p. u odnosu na prošli mjesec.⁹

Tabela 1: Broj zaposlenih lica (revidirani podaci) i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Mjesec	Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti period prethodne godine)	Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti period prethodne godine)
I-2021	811.317	-1,6%	415.027	2,2%
II-2021	810.406	-1,5%	410.776	2,0%
III-2021	812.437	-1,1%	406.718	2,1%
I-III 2021	811.387	-1,4%	410.840	2,1%
IV-2021	819.962	1,9%	402.146	-4,2%
V-2021	822.110	2,1%	395.999	-6,0%
VI-2021	826.025	2,1%	393.781	-6,5%
I-VI 2021	817.043	0,3%	404.075	-1,8%
VII-2021	824.860	2,1%	395.383	-7,2%
VIII-2021	823.458	2,4%	392.551	-8,2%
IX-2021	831.543	2,5%	384.209	-8,1%
I-IX 2021	820.235	1,0%	399.621	-3,9%
X-2021	831.300	2,0%	382.348	-7,7%
XI-2021	834.970	2,2%	378.079	-8,5%
XII-2021	-	-	375.804	-9,1%
I-XII 2021	-	-	394.402	-5,0%

Izvor: BHAS, Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, zavodi za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini

Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini u novembru 2021. godine iznosila je 1.023 KM i nominalno je veća za 5,9% u odnosu na novembar 2020. godine. Međutim, bitno je uzeti u obzir rast cijena koji je uticao na realni rast plate. Zbog inflacije u novembru 2021. godine od 5,5% g/g realni rast prosječne neto plate bio je skroman. Podatak o prosječnoj neto plati za decembar 2021. godine nije objavljen u periodu izrade Informacije pa se podaci odnose na novembar 2021. godine.

Najveća nominalna stopa rasta neto plate u periodu XI 2021/XI 2020. godine bila je u području administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti (18,3%), poslovanja nekretninama (14,7%), građevinarstva (10,1%), prerađivačke industrije (8,1%). Ipak, zbog skromijeg rasta neto plata u pojedinim¹⁰ djelatnostima rast prosječne neto plate u Bosni i Hercegovini bio je 5,9%. Najmanja prosječna isplaćena neto plata u novembru 2021. godine bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (638 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.603 KM).

⁸ Izvor: Pregled stanja tržišta rada na dan 31. decembar 2021. godine. Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine.

⁹ Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti se odnosi na novembar 2021. godine jer podaci o broju zaposlenih lica za decembar 2021. godine nisu objavljeni u periodu izrade Informacije. Stopa registrovane nezaposlenosti je preuzeta iz mjesečnog saopštenja Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine.

¹⁰ Primjera radi, u području djelatnosti informacija i komunikacija prosječna neto plata u posmatranom mjesecu nominalno je uvećana 2,4% g/g, javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja 2,4% g/g, finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja 1,8% g/g. U području ostalih uslužnih djelatnosti prosječna neto plata je nominalno smanjena 1,1% g/g.

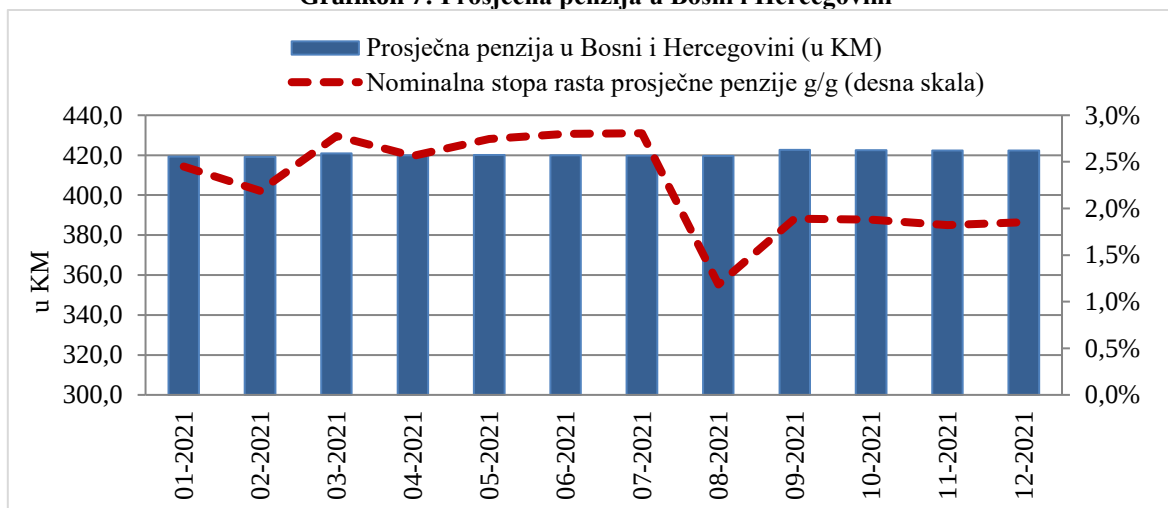
Tabela 2: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini i stope rasta u odnosu na isti period prethodne godine

	Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini (u KM)	Nominalna stopa rasta prosječne neto plate (g/g)
I-2021	969	2,6%
II-2021	961	2,2%
III-2021	989	4,1%
I-III 2021	973	3,0%
IV-2021	985	4,6%
V-2021	981	4,4%
VI-2021	997	4,4%
I-VI 2021	980	3,7%
VII-2021	1.002	3,8%
VIII-2021	1.007	5,7%
IX-2021	1.006	4,6%
I-IX 2021	989	4,0%
X-2021	1.007	4,8%
XI-2021	1.023	5,9%

Izvor: BHAS

Uz rast broja zaposlenih lica uvećan je i broj penzionera u Bosni i Hercegovini. Ukupan broj penzionera u decembru 2021. godine veći je za 0,4% u odnosu na decembar 2020. godine i iznosio je oko 702,1 hiljada.¹¹ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini tokom decembra nije se mijenjala u odnosu na prethodni mjesec i iznosila je 422 KM.¹² Prosječna penzija nominalno je veća za 1,9% u odnosu na decembar 2020. godine. Najniža penzija u decembru 2021. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine nije se mijenjala i iznosila je 382,2 KM, dok je u Republici Srpskoj iznosila 212 KM za penzijski staž do 15 godina.

Grafikon 7: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, DEP kalkulacije

¹¹ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

¹² Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

2. Javne finansije

U toku 2021. godine, u Bosni i Hercegovini po osnovu poreskih prihoda (indirektni i direktni) i socijalnih doprinosa ukupno je prikupljeno oko 16,8 milijardi KM javnih prihoda. U strukturi ukupnih prihoda dominiraju javni prihodi koje je prikupila Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO), a koji je na kraju 2021. godine iznosio oko 50,2%.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Naplaćeni prihodi. Prema podacima o naplaćenim prihodima od strane UIO Bosne i Hercegovine u toku 2021. godine ukupno je prikupljeno oko 8,4 milijarde KM bruto prihoda od indirektnih poreza, što je za 16,8% više nego 2020. godini. Tokom posmatranog perioda, povrati sa Jedinstvenog računa UIO (dalje u tekstu JR UIO), su rasli stopom od 17,5% g/g, čime su uticali na kretanje neto prihoda od indirektnih poreza. Neto prihodi, u istom periodu, su iznosili oko 7 milijardi KM i veći su za 16,7% g/g.

U strukturi ukupno prikupljenih prihoda od indirektnih poreza i ostalih prihoda, uplaćenih na JR UIO, najviše je prikupljeno prihoda od poreza na dodanu vrijednost (PDV) koji u ukupnim prihodima učestvuju sa oko 70% i od akciza na uvozne proizvode sa oko 18%.

Sve kategorije prihoda su dale pozitivan doprinos stopi rasta neto prihoda od indirektnih poreza, gdje posebno treba naglasiti prihode od PDV-a 11,5 p.p..

Tabela 3: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2021	jan-dec 2020	jan-dec 2021	K1 2020	K2 2020	K3 2020	K4 2020
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	-9,5	16,8	-3,1	30,2	22,1	23,3
Povrati	17,8	-10,1	17,5	3,2	24,9	13,6	24,8
<u>Neto prihodi - prikupljeno</u>	<u>82,2</u>	<u>-9,3</u>	<u>16,7</u>	<u>-4,5</u>	<u>31,5</u>	<u>23,9</u>	<u>22,9</u>
PDV	52,5	-6,8	18,2	-0,3	35,0	23,6	18,6
Carine	3,8	-12,8	23,7	-3,0	40,1	26,1	44,1
Akcize	17,5	-15,0	12,3	-16,6	27,6	23,6	24,7
Putarine	7,8	-10,2	12,2	-3,1	18,0	24,3	9,1
Ostali prihodi	0,2	-5,9	13,8	6,4	33,7	11,6	4,8
Neusklađeni prihodi	0,3	-11,4	-5,6	-	-	-	-
<u>Raspoloživo za raspodjelu</u>	<u>100,0</u>	<u>-9,4</u>	<u>16,7</u>	<u>-3,5</u>	<u>30,3</u>	<u>21,9</u>	<u>41,0</u>
Minimalne rezerve	18,3	-10,0	17,3	2,9	24,3	13,9	34,1
<u>Budžeti</u>	<u>81,7</u>	<u>-9,3</u>	<u>16,6</u>	<u>-5,0</u>	<u>31,8</u>	<u>23,7</u>	<u>42,6</u>
Servisiranje vanjskog duga	9,0	-6,8	3,7	18,6	-2,9	8,6	-1,3
Federacija Bosne i Hercegovine	6,1	-4,4	5,2	23,7	-2,7	11,4	3,7
Republika Srpska	2,9	-11,7	1,4	10,2	-1,8	3,8	-5,9
Brčko Distrikt	0,1	4,7	-19,1	-3,1	-89,5	-3,4	-93,9
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	72,7	-9,6	18,5	-7,4	38,6	25,6	49,3
Institucije Bosne i Hercegovine	9,3	4,0	0,0	4,0	4,0	-6,9	-6,7
Federacija Bosne i Hercegovine	39,0	-13,6	19,9	-12,5	43,4	31,3	60,3
Republika Srpska	22,0	-7,9	25,2	-2,8	52,0	32,3	61,1
Brčko Distrikt	2,4	-11,8	21,4	-6,4	41,1	31,4	54,5

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. U toku 2021. godine, usljed snažnog rasta uvoza, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 6 milijardi KM, čime su ostvarili rast od 18,2% g/g. Neto prihodi po osnovu PDV-a, tokom istog perioda, su iznosili oko 4,4 milijarde KM, i takođe su ostvarili rast od oko 18,2% g/g. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba koji su ostvarili stopu rasta od oko 23,4% g/g dok je naplaćeni prihod od PDV-a, koji se odnosi na promet domaćih roba i usluga ostvario povećanje od oko 10,8% g/g.

Akcize. Na kraju 2021. godine, neto prihodi od akciza su iznosili oko 1,5 milijardi KM čime je ostvaren rast od oko 12,3% g/g. Prihodi od akciza po osnovu uvoznih proizvoda su veći za 13,3% g/g, dok su prihodi od akciza na domaće proizvode, manji za 13,6% g/g.

Ako se uvozne akcize posmatraju po vrstama proizvoda, uočava se da su prihodi od akciza na duvan i duvanske prerađevine zabilježili pozitivnu stopu rasta (15,6% g/g). U istom periodu, prihodi od akciza na naftu i naftne prerađevine su ostvarili rast (11,3% g/g).

Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode, skroman rast prihoda zabilježen je kod prihoda od akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (0,7% g/g). Prihodi po osnovu prometa domaće nafte i nafnih derivata nisu ostvareni.

Putarine. U 2021. godini, ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina su iznosili oko 655 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine ovi prihodi su veći za oko 12,2%.

Carine. Tokom posmatranog perioda, naplaćeni neto prihodi po osnovu carinskih dažbina su iznosili oko 324 miliona KM, i veći su za oko 23,7% g/g.

Raspoređeni prihodi. Ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu, na kraju 2021. godine, su iznosili oko 8,4 milijarde KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 407,5 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 1,5 milijardi KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 780 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 5,7 milijardi KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima¹³. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 3,6 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 509 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1,9 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 242 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 203,5 miliona KM (7,2 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su veća za 3,7%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga veća za 18,5%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Narodna Skupština Republike Srpske je u decembru mjesecu 2021. godine, donijela set zakona u cilju realizacije mjera Vlade koji bi trebali da doprinesu privrednom rastu i platama zaposlenih.¹⁴ Takođe, s ciljem povećanja plata zaposlenih radnika, usvojene su i Izmjene i dopune Zakona o porezu na dohodak,¹⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁶ i donijeta je Odluka o najnižoj plati u Republici Srpskoj u 2022. godini, prema kojoj se najniža plata povećava 590 KM.

U 2021. godini, entitetske poreske uprave su ukupno prikupile oko 8,4 milijarde javnih prihoda iz svojih nadležnosti. U poređenju sa 2020. godinom prihodi od direktnih poreza, doprinosa i ostali prihodi su ostvarili rast od 9,8%. Detalji o naplati prihoda poreskih uprava slijede u tabeli ispod.

¹³Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje je na svojoj 53. sjednici održanoj dana 21.09.2021. godine usvojio Odluku, broj: 02-17-01-5-1/21, o utvrđivanju privremenih koeficijenata za raspodjelu sredstava sa Jedinstvenog računa za period oktobar-decembar 2021. godine, kojom su utvrđeni privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa Jedinstvenog računa i to: FBiH 62,52%, RS 33,93% i Brčko Distrikt BiH 3,55%.

¹⁴ Narodna Skupština Republike Srpske, na 26. posebnoj sjednici, održanoj 14.12.2021. godine, usvojila Zakon o izmjenama i dopunama zakona o radu.

¹⁵ Ovim zakonom predlaže se povećanje osnovnih ličnog odbitka sa dosadašnjih 8.400 KM na 12.000 KM na godišnjem nivou, odnosno 1.000 KM na mjesečnom nivou..

¹⁶ Najznačajnija izmjena u Zakonu o doprinosima odnosi se na smanjenje stope doprinosa za zdravstveno osiguranje sa 12,0% na 10,2%.

Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - decembar

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Direktni porezi	874,9	977,5	11,7	462,9	485,5	4,9	1.337,8	1.463,0	9,4
Porez na dohodak	420,3	469,7	11,7	196,9	197,9	0,5	617,2	667,6	8,2
Porez na dobit	355,4	392,2	10,4	226,2	243,1	7,5	581,6	635,3	9,2
Porezi građana	98,7	115,0	16,5	39,8	44,5	11,8	138,5	159,4	15,1
Ostali porezi	0,5	0,6	18,9	0,0	0,0	-	0,5	0,6	18,9
Takse, kazne i naknade	626,1	740,5	18,3	379,9	462,8	21,8	1.006,0	1.203,4	19,6
Doprinosi	3.640,4	3.909,3	7,4	1.638,4	1.792,0	9,4	5.278,8	5.701,3	8,0
PIO	2.022,8	2.185,8	8,1	935,2	1.022,4	9,3	2.958,0	3.208,1	8,5
Zdravstvo	1.449,9	1.545,0	6,6	589,7	645,5	9,5	2.039,6	2.190,5	7,4
Nezaposleni	167,7	178,5	6,4	29,1	31,8	9,6	196,8	210,3	6,9
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	78,7	86,2	9,5	78,7	86,2	9,5
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	5,7	6,1	6,8	5,7	6,1	6,8
Ostali prihodi	1,2	1,0	-16,4	0,9	0,3	-62,4	2,1	1,3	-35,8
UKUPNO	5.142,6	5.628,3	9,4	2.482,1	2.740,7	10,4	7.624,7	8.369,0	9,8

Izvor: entitetske poreske uprave

Socijalni doprinosi. U 2021. godini, po osnovu socijalnih doprinosa, ukupno je naplaćeno oko 5,7 milijardi KM prihoda. U poređenju sa 2020. godinom, navedeni prihodi su ostvarili rast od oko 8,0%. Najznačajnija kategorija socijalnih doprinosa su doprinosi za penziono-invalidsko osiguranje (PIO), koji su ostvarili rast od oko 8,5% g/g i učestvuju u ukupnim prihodima sa oko 68%.

Direktni porezi. U toku 2021. godine, ukupno je naplaćeno oko 1,7 milijardu KM prihoda od direktnih poreza. Ovi prihodi su ostvarili rast od 9,4% u poređenju sa 2020. godinom. U strukturi navedenih prihoda dominiraju prihodi od poreza na dohodak. Prihodi od poreza na dohodak bilježe povećanje od 8,2% g/g i to zahvaljujući rastu prihoda od poreza na dohodak od samostalne i nesamostalne djelatnosti. Porezi na dobit su uvećani za 9,2% g/g, prvenstveno zbog rasta prihoda od poreza na dobit banaka, pravnih lica iz oblasti pošte i telekomunikacija, kao i organizovanja igara na sreću.

Takse, kazne i naknade. U decembru mjesecu usvojen je Zakon o komunalnim taksama, koji stupa na snagu 01.01.2022. godine. Po osnovu neporeskih prihoda (takse, naknade i kazne) u toku 2021. godine, ukupno je naplaćeno oko 1,2 milijarde KM prihoda. U poređenju sa prethodnom godinom, navedeni prihodi su veći za oko 19,6%. Na rast prihoda u ovoj kategoriji najviše uticaja je imao porast prihoda po osnovu naknada za priređivanje internet igara na sreću, kao i prihoda po osnovu raznih administrativnih i sudskih taksi, koncesionih naknada (korišćenje mineralnih sirovina) ali i po osnovu naplaćenih kazni (iz prekršajnih postupaka i krivičnih djela).

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

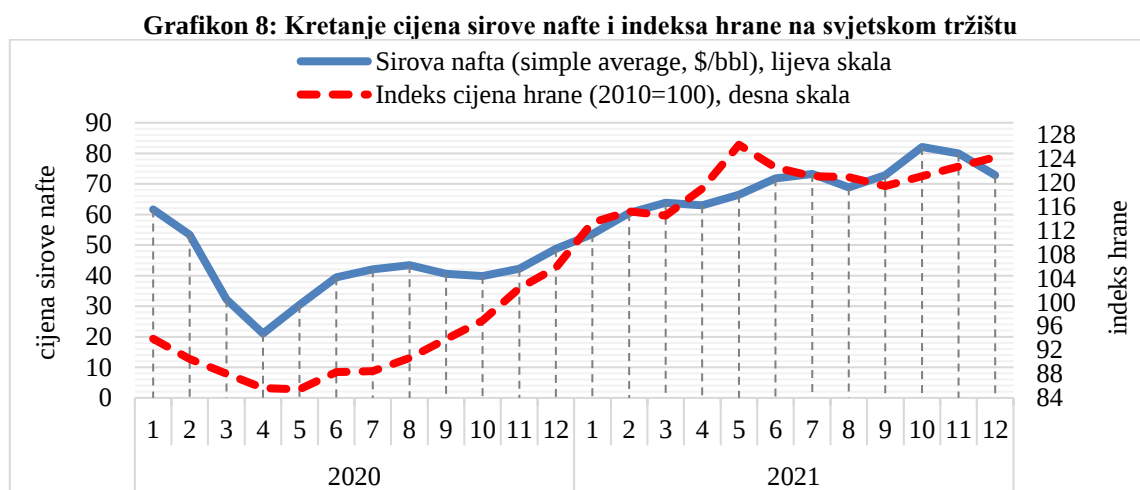
Cijene

Cijene sirove nafte na svjetskom tržištu energenata i tokom decembra 2021. godine ostale su izrazito visoke. Podaci koje je objavila Svjetska banka pokazuju da je cijena sirove nafte u posmatranom mjesecu iznosila 72,9 \$/barelu. Iako je bila nešto niža u odnosu na novembar 2021. godine (što se može vidjeti na grafikonu ispod) ipak je izrazito visoka u poređenju sa

decembrom 2020. godine (oko 50% ili 24 \$). Tako je prosječna cijena sirove nafte u periodu I-XII 2021. godine iznosila 69,1 \$/barelu i bila je veća oko 67,4% u odnosu na isti period prethodne godine.

Pored sirove nafte, indeks cijena hrane u 2021. godini takođe je bilježio rast. U decembru 2021. godine ovaj indeks je bio veći za 17,4% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Posmatrajući period I-XII 2021. godine indeks cijena hrane na svjetskom tržištu bio je veći oko 30,0% g/g.

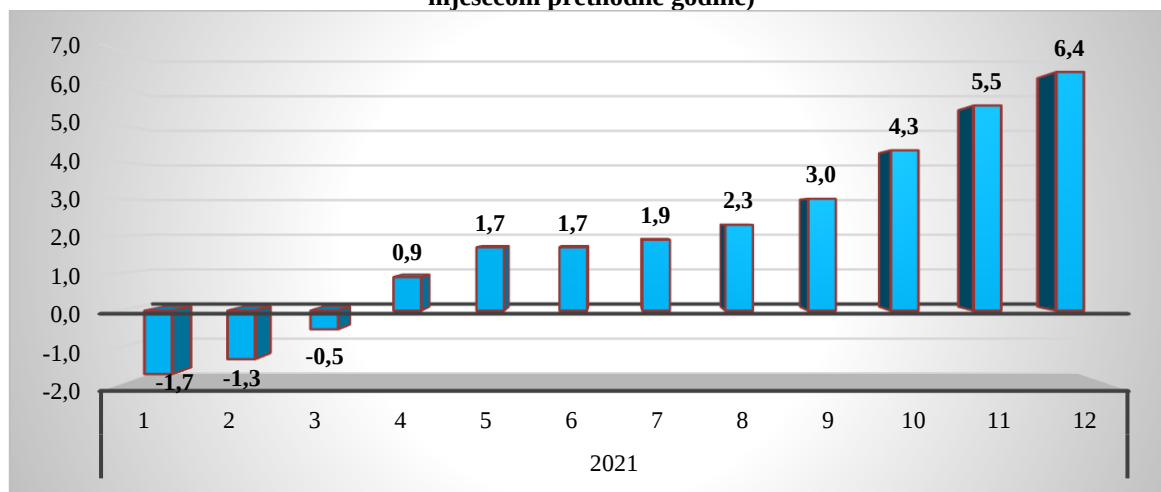
Cijene energenata i hrane na svjetskom tržištu imale su uticaja na kretanje inflacije kako u EU tako i u Bosni i Hercegovini. Inflacija u EU 27 u periodu I-XII 2021. godine je iznosila 2,9% prema podacima EUROSTAT-a.

Izvor: Svjetska banka

Nakon što je u K1 2021. godine registrovana deflacija, u K2, K3 a posebno u K4 dolazi do značajnog porasta ukupnog nivoa cijena u Bosni i Hercegovini (grafikon ispod). U periodu I-XII 2021/I-XII 2020 inflacija je iznosila 2%. Rast cijena u posmatranom periodu podstaknut je značajnim rastom energenata (prvenstveno sirove nafte) i hrane.

Grafikon 9: Kretanje inflacije u Bosni i Hercegovini po mjesecima u 2021. godini (poređenje sa istim mjesecom prethodne godine)

Izvor: BHAS

Zbog viših cijena nafte i naftnih derivata periodu I-XII 2021/I-XII 2020. godine u odjeljku prevoza cijene su bile više za 5,9%. Cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića (najveći

udio u CPI indeksu) u periodu I-XII 2021/I-XII 2020. godine su uvećane za 3,5% na šta je značajno uticalo poskupljenje hrane. Cijene u odjeljku alkoholnih pića i duvana su u periodu I-XII 2021/I-XII 2020 su uvećane za 1,9% uz povećanje akciza¹⁷ na cigarete i duvan u 2021. godini. U odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih eneregenata cijene su uvećane za 1,3% g/g i imale su nešto manji doprinos rastu ukupne inflacije u Bosni i Hercegovini u odnosu na hranu i prevoz.

Suprotno, najznačajnije smanjenje cijena bilo je u odjeljku odjeće i obuće gdje su cijene bile niže za 8,9% u posmatranom periodu što je samo djelimično usporilo rast ukupne inflacije u Bosni i Hercegovini.

Tabela 5: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	<u>XII 2021</u> <u>XII 2020</u>	<u>I-XII 2021</u> <u>I-XII 2020</u>
00 Ukupan indeks	106,4	102,0
01 Hrana i bezalkoholna pića	110,6	103,5
02 Alkoholna pića i duvan	102,2	101,9
03 Odjeća i obuća	93,7	91,1
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	105,0	101,3
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	103,8	100,2
06 Zdravstvo	100,6	100,7
07 Prevoz	114,1	105,9
08 Komunikacije	99,8	99,8
09 Rekreacija i kultura	101,8	100,6
10 Obrazovanje	100,2	100,2
11 Restorani i hoteli	103,1	101,0
12 Ostala dobra i usluge	101,7	100,6

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Ukupna novčana masa (M2) na kraju prosinca 2021.godine iznosila je 31,5 mlrd. KM što je povećanje od 11,5% na godišnjoj razini. U okviru M2, rast je zabilježen kod transakcijskog novca (M1) sa 19% g/g i kvazi novca (QM) sa 3% g/g.

Najveći doprinos rastu M2, u okviru transkcijskog novca ostvarili su prenosivi depoziti u domaćoj valuti sa 8,4 p.p. i gotovina izvan banaka sa 1,7 p.p. dok su u okviru QM, najveći doprinos rastu od 1,4 p.p. imali prenosivi depoziti u inozemnoj valuti. Prema strukturi udjela u ukupnoj novčanoj masi, najveće učešće imali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti sa 39,3% nakon čega slijede ostali depoziti u inozemnoj valuti sa 23% i gotovina izvan banaka sa 17,6% udjela.

¹⁷ Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2021. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,25 KM (u 2020. godini je iznosila 3,04 KM), a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 130 KM po kilogramu (u 2020. godini je iznosila 121,6 KM po kilogramu). Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2021. godinu.

Tabela 6: Monetarni agregati u prosincu 2021.godine i stope rasta XII 2021/XII 2020

	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
Opis	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	5.533,1	12.383,6	17.916,6	3.044,2	3.300,2	7.243,9	13.588,3	31.505,0
Stopa rasta g/g	9,7%	23,7%	19,0%	0,3%	13,7%	-0,2%	3,0%	11,5%

Izvor: CBBiH

Pričuvni novac (M0) zabilježio je rast od 17,4% g/g sa iznosom od 14,4 mlrd. KM na kraju prosinca 2021. godine. U okviru M0 najveće učešće imali su gotovina izvan monetarnih vlasti sa 47,9% i depoziti banaka kod monetarnih vlasti sa 50% udjela. Najveći doprinos rastu pričuvnog novca imali su depoziti banaka kod monetarnih vlasti sa 10,7 p.p. i gotovina izvan monetarnih vlasti sa 6,1 p.p. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti imali su rast od 31,5% međutim njihov udjel je neznatan sa 2,1% i samim tim doprinos rastu je iznosio 0,6 p.p.

Tabela 7: Pričuvni novac u prosincu 2021. godine i stope rasta XII 2021/XII 2020

	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Pričuvni novac (M0)
Opis	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3
Stopa rasta g/g	12,2%	22,3%	31,5%	17,4%

Izvor: CBBiH

Prosječan saldo računa obveznih pričuvi kod CBBiH iznosio je 7 mlrd. KM što je uvećanje od 24,5% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Prosječne obvezne pričuve iznosile su oko 3 mlrd. KM uz rast od 9,2% g/g dok je višak iznad obveznih pričuva uvećan za 38,3% sa dostignutim iznosom od 4,2 mlrd. KM. U strukturi prosječnog salda računa obveznih pričuva kod CBBiH udio viška iznad obveznih pričuva iznosio je 58,4% dok su prosječne obvezne pričuve imale udio od 41,6%. Prosječna stopa obvezne pričuve nije se mijenjala i iznosila je 10% dok je implicitna stopa bila 24%.

Tabela 8: Prosječne obvezne pričuve u prosincu 2021. godine i stope rasta XII 2021/ XII 2020

	Osnovica za obračun obvezne pričuve	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Prosječna stopa obvezne pričuve	Implicitna stopa obvezne pričuve
Opis	1	2	3	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	29.834,5	2.983,4	7.165,9	10,0%	24,0%
Stopa rasta g/g	9,2%	9,2%	24,5%		

Izvor: CBBiH

Bruto devizne pričuve na kraju prosinca 2021.godine iznosile su 16,3 mlrd. KM s povećanjem od 17,9% na godišnjoj razini. Investicije u vrijednosne papire imale su najveće učešće u ukupnim bruto deviznim pričuvama sa 71,1% nakon čeka slijede depoziti kod nerezidentnih banaka sa 24,1%. Sa iznosom od 11,6 mlrd. KM, investicije u vrijednosne papire imale su rast od 21,1% g/g, a depoziti kod nerezidentnih banaka ostvarile su rast od 2,1% i iznos od 3,9 mlrd.

KM. Pokrivenost pričuvnog novca (M0) bruto deviznim pričuvama iznosila je 113,1% čime su ispoštovane odredbe valutnog odbora.

Tabela 9: Bruto devizne pričuve u prosincu 2021. godine i stope rasta XII 2021/XII 2020

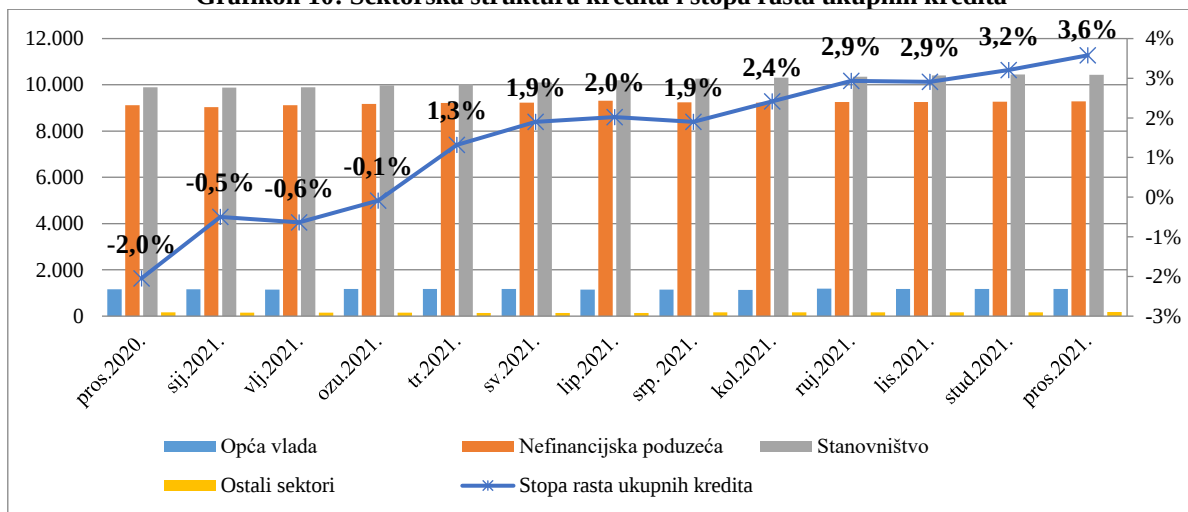
Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno bruto devizne pričuve
Stanje u mil. KM	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1
Stopa rasta g/g	3,6%	114,0%	230,2%	2,9%	-	21,1%	17,9%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Stanje ukupnih kredita na kraju prosinca 2021. godine iznosilo je 21,1 mlrd. KM što predstavlja rast od 3,6% u odnosu na isti mjesec prošle godine. Najvišu godišnju stopu rasta od 5,5%, na kraju posmatranog mjeseca zabilježili su krediti plasirani sektoru stanovništva dok su krediti iz sektora nefinancijskih poduzeća zabilježili rast od 1,8% g/g. Upravo su krediti stanovništva sa iznosom od 10,4 mlrd. KM ostvarili i najveći doprinos rastu ukupnih kredita sa 2,7 p.p. Drugi po doprinosu bili su krediti nefinancijskih poduzeća sa iznosom od 9,3 mlrd. KM i stopom doprinosa od 0,8 p.p. Krediti opće vlade uvećani su za 1,6% u odnosu na prosinac prošle godine te su imali iznos od 1,2 mlrd. KM. Najveće učešće od 49,5% ostvarili su krediti stanovništva nakon čega slijedi udjel od 44,1% kredita nefinancijskih poduzeća te 5,6% udjela kredita opće vlade.

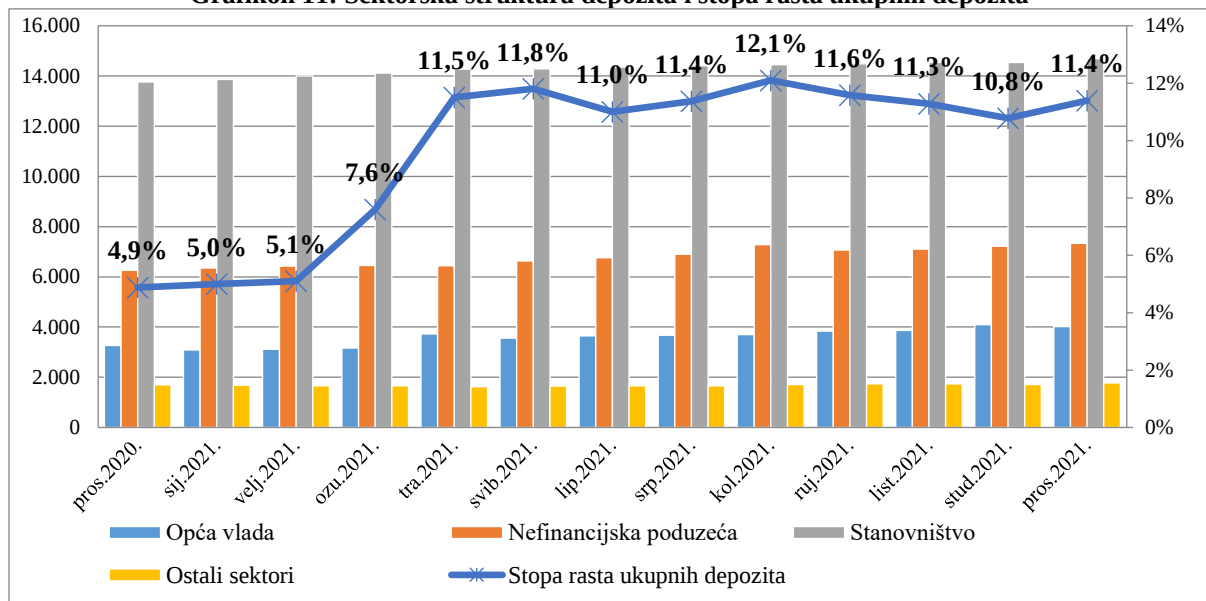
Grafikon 10: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Ukupni depoziti iznosili su krajem prosinca 27,8 mlrd. KM što je povećanje od 11,4% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Tom rastu su doprinijeli depoziti nefinancijskih poduzeća sa 4,3 p.p., zatim depoziti stanovništva sa 3,7 p.p. doprinosa dok su depoziti opće vlade imali doprinos od 3 p.p. Depoziti stanovništva ostvarili su iznos od 14,7 mlrd. KM uz godišnju stopu rasta od 6,8% što je činilo učešće od 52,8% u ukupnim depozitima. Sektor nefinancijskih poduzeća imao je iznos od 7,3 mlrd. KM (od čega 5,5 mlrd. KM pripada depozitima nefinancijskih privatnih poduzeća) uz rast od 17,2% g/g što predstavlja učešće od 26,4%. Učešće od 14,4% imali su depoziti opće vlade koji su na kraju posmatranog mjeseca imali iznos od 4 mlrd. KM uz uvećanje od 23,1% g/g.

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

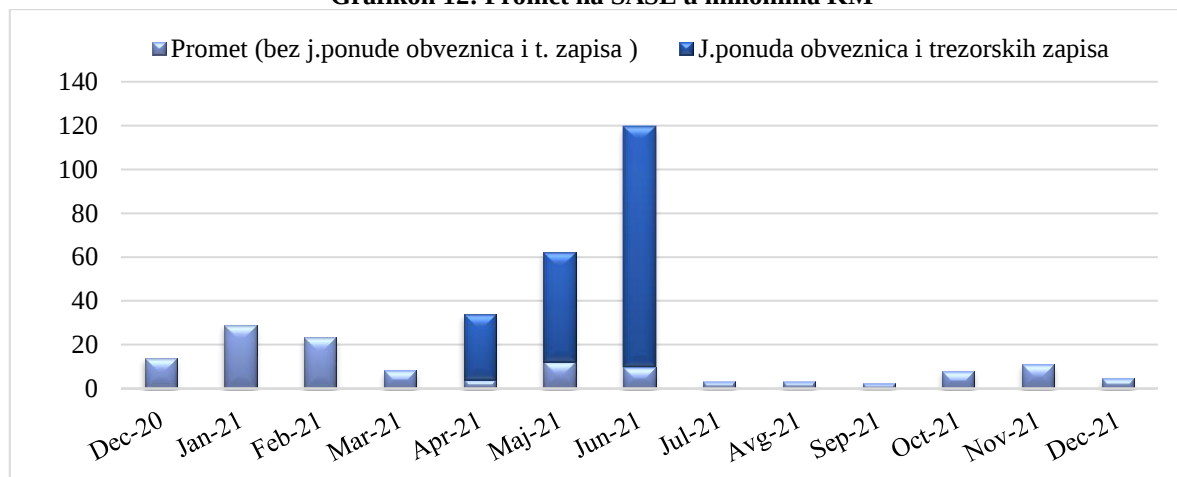
Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Ukupan promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je uz stopu rasta od 19,0 % g/g na kraju mjeseca decembra 2021. godine, dostigao 16,7 mil. KM. Time je ujedno ostvario 22,1% učešće u ukupnom prometu u Bosni i Hercegovini. U mjesecu decembru nisu bile organizovane javne ponude obveznica i trezorskih zapisa za potrebe emitenta.

Ukupan promet na SASE u 2021. godini je dostigao 321,1 mil. KM uz negativnu stopu rasta od 40,7% na godišnjem nivou. Putem javne emisije obveznica je prikupljeno 89,8 mil. KM dok je u isto vrijeme putem javne emisije trezorskih zapisa prikupljeno približno 100,0 mil. KM.

Grafikon 12: Promet na SASE u milionima KM

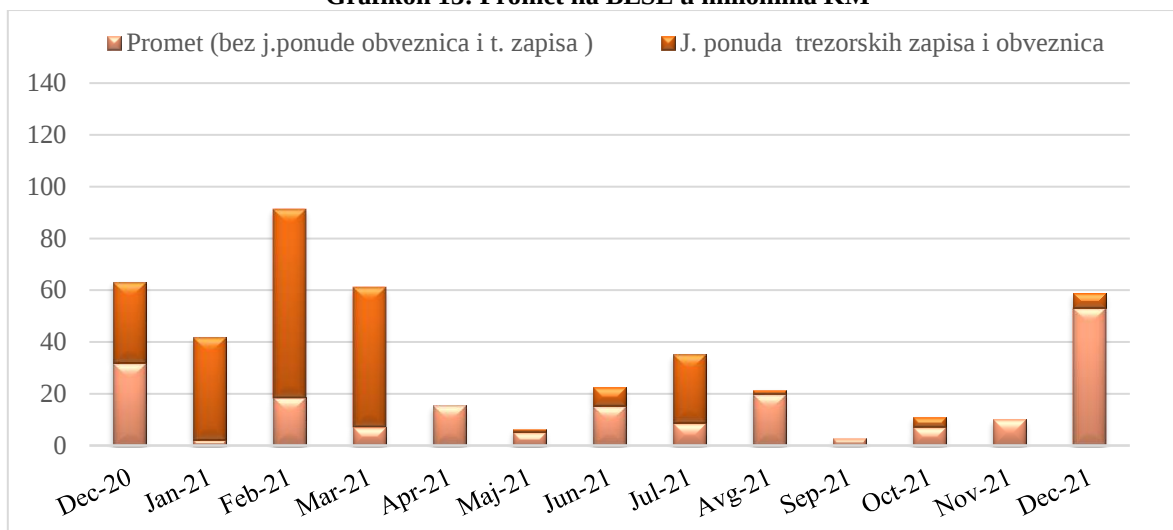

Izvor: SASE

Ukupan promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je uz negativnu stopu rasta od 6,5% na kraju mjeseca decembra 2021. godine, dostigao 59,0 mil. KM. Time je ostvario učešće u ukupnom prometu u Bosni i Hercegovini od 77,9%. U mjesecu decembru je prikupljeno 6,0 mil. KM putem javne ponude obveznica za emitenta. Ukupan promet na BLSE je u 2021. godini je dostigao 377,8 mil. KM uz negativnu stopu rasta od 48,5 % na godišnjem nivou.

Putem javne emisije obveznica je prikupljeno 97,6 mil. KM dok je u isto vrijeme putem javne emisije trezorskih zapisa prikupljeno približno 115,0 mil. KM.

Grafikon 13: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet na SASE i BLSE je uz negativnu stopu rasta od 1,8% g/g na kraju mjeseca decembra 2021. godine dostigao svega 75,7 mil. KM. U mjesecu decembru je putem javne ponude obveznica za emitenta prikupljeno 6,0 mil. KM.

Ukupan promet na SASE i BLSE je u 2021. godini uz negativnu stopu rasta od 45,2% g/g dostigao 698,9 mil. KM. Putem javne ponude obveznice i trezorskih zapisa je ukupno prikupljeno 402,5 mil. KM što je manje u odnosu na prethodnu godinu 2020. godinu za 57,6%. Odnos učešća u ukupnom ostvarenom prometu obveznicama i trezorskim zapisima putem javne emisije na SASE i BLSE je 47,2% prema 52,8%.

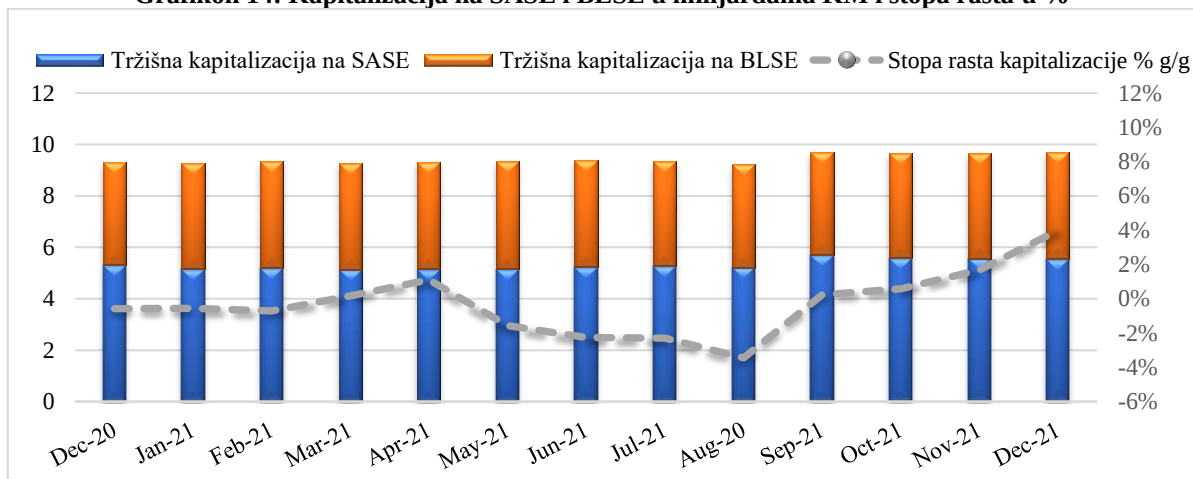
Tabela 10: Ukupan promet (u KM) na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
K1-K4 2019	430.924.474,6	472.133.340,9	903.057.815,5
K1-K4 2020	541.031.721,1	734.019.198,0	1.275.050.919,1
K1-K4 2021	321.094.651,4	377.797.070,1	698.891.721,5

Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na SASE je u mjesecu decembru dostigla 5,5 mlrd. KM uz stopu rasta od 4,4% g/g. U istom periodu kapitalizacija na BLSE je dostigla 4,1 mlrd. KM uz stopu rasta od 3,4% g/g. Na kraju mjeseca decembra 2021. god. ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) je uz stopu rasta od 4,0 % g/g dostigla 9,7 mlrd. KM. Odnos učešća u ukupnoj kapitalizaciji SASE prema BLSE je 57,2% prema 42,8%.

Grafikon 14: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta u %

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

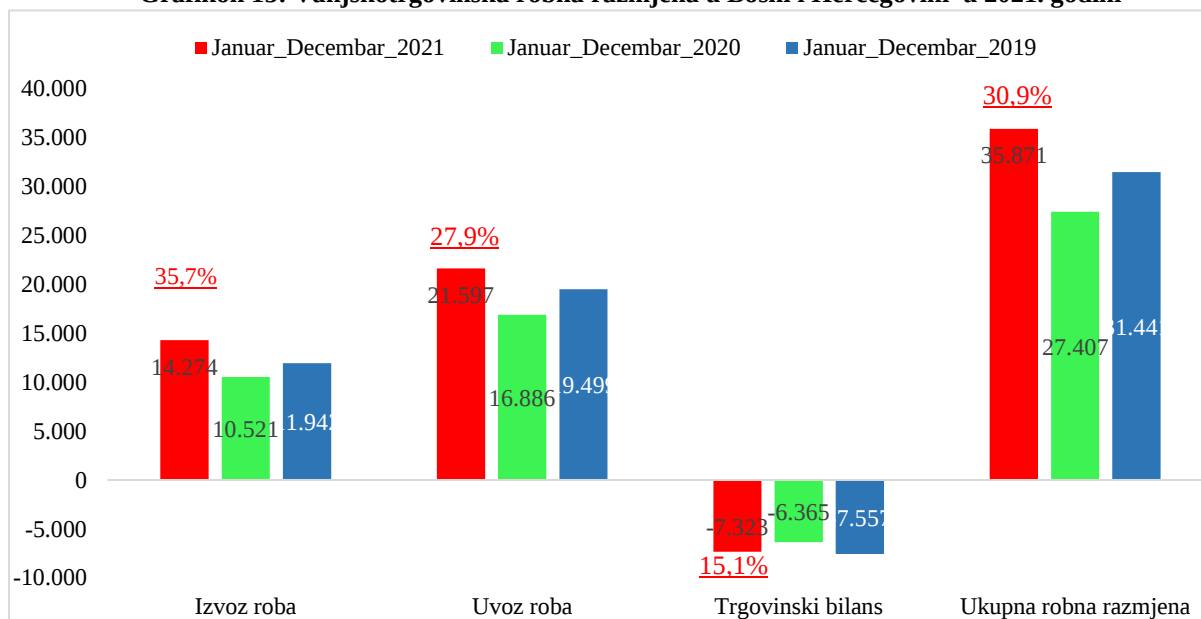
Posljedice širenja globalne pandemije virusa Covid 19 u 2020. godini u Bosni i Hercegovini su bile smanjenje ukupne robne razmjene od preko 3,5 milijardi KM (11,6%), pri čemu je pad izvoza roba iznosio oko 1 milijardu KM (8,5%) dok je pad uvoza roba iznosio preko 2,5 milijarde KM (13,4%) u odnosu na isti period prethodne godine.¹⁸

Međutim, već na samom početku 2021. godine usljed poboljšanja epidemioloških prilika i jačanja privredne aktivnosti u vanjskom okruženju došlo je do snažnog oporavaka vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Tako je Bosna i Hercegovina prema podacima BHAS-a za 2021. godinu Bosna i Hercegovina je zabilježila rast svih vanjskotrgovinskih pokazatelja. Vrijednosno posmatrano, ukupna vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini u 2021. godini iznosila je skoro 36 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 8,5 milijardi KM odnosno 30,9% u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u 2021. godini iznosio je 14,3 milijarde KM što je predstavljalo povećanje od skoro 3,8 milijardi KM odnosno skoro 36%. Uvoz roba je iznosio 21,6 milijardi i uvećan je za 4,7 milijardi KM odnosno 28% u odnosu na prethodnu godinu. Na osnovu ovih pokazatelja može se konstatovati da se vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini prilično dobro oporavila što je i nagovještavano u okviru ranijih izvještaja. Naime, Bosna i Hercegovina je bar u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene uspjela u potpunosti nadoknaditi gubitke iz prethodne godine, pa čak i nadmašiti rezultate vanjskotrgovinske robne razmjene iz 2018 i 2019. godine koje su bile relativno uspješne. Međutim, prilikom interpretacije ovih pokazatelja vrijedi istaći isto tako da prikazane stope rasta predstavljaju nominalna povećanja i da su pod utjecajem kako baznog tako i cjenovnog efekta. Naime, prema raspoloživim podacima BHAS-a za 2021. godinu u Bosni i Hercegovini je zabilježen rast izvoznih i uvoznih cijena od preko 10% u odnosu na prethodnu godinu, tako da su realna povećanja znatno niža u odnosu na nominalna.¹⁹

¹⁸ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu-prethodni podaci“, 20.01.2021. godine.

¹⁹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH, treće tromjesečje 2021“, 20.11.2021. godine.

Grafikon 15: Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini u 2021. godini

Izvor: BHAS

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za 2021. godinu, Bosna i Hercegovina je ostvarila izvoz roba u vrijednosti od skoro 14,3 milijarde KM što predstavlja nominalno povećanje od skoro 36% (preko 3,8 milijardi KM) u odnosu na isti period prethodne godine.²⁰ Unatoč baznom efektu (niska osnovica) iz prethodne godine ovo povećanje robnog izvoza predstavlja ohrabrenje kada su privredna kretanja u Bosni i Hercegovini, obzirom da je ovaj nivo izvoza znatno viši (preko 2 milijarde KM) u odnosu i na ranije godine godine (2019. i 2018. godina) respektivno. Posmatrano po kvartalima registrirane stope rasta robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine u 2021. godini su iznosile: K1: 17%, K2:48,2%, K3:36,8% i K4: 42,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, prilikom interpretacije ovih stopa rasta izvoza svakako treba imati u vidu i efekat niske osnovice iz prethodne godine, kao i rast izvoznih cijena od 11,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u 2021. godine posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija povećanja ostvarena u okviru izvoza baznih metala koji je udvostručen, električne energije preko 60%, sirovog željeza i čelika preko 70%, metalnog otpada preko 50% i namještaja oko 20 i dr... S druge strane, ako se izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u 2021. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od skoro 10,4 milijardi KM što predstavlja povećanje od 36,4% u odnosu na isti period prethodne godine.

Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u zemlje CEFTA-e iznosio je preko 2,4 milijarde KM što predstavlja povećanje od oko 42,8%. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine tokom navedenog perioda posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija povećanja zabilježena prilikom izvoza u Italiju 58,4%, Srbiju skoro 50%, Njemačku 31%, Hrvatsku 36,8%, Austriju 27,8% i Sloveniju 27,5%. Ovaj trend rasta robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine ponajviše je posljedica jačanja privredne aktivnosti u zemljama EU (rast BDP-a januar-seseptembar 2021. godine 5,5%) obzirom da se 75% bh. izvoznih proizvoda plasira na tržišta ovih zemalja.

²⁰ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za decembar 2021. godine-prethodni podaci“, 25.01.2022. godine.

S druge strane, pored povećanja robnog izvoza koji je evidentan od početka godine, u drugoj polovini 2021. godine došlo je do osjetnijeg oporavka uvoza roba u Bosnu i Hercegovinu. Naime, prema podacima BHAS-a za 2021. godine uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu je iznosio oko 21,6 milijardi KM, što predstavlja nominalno povećanje od skoro 28%. Posmatrano po kvartalima u 2021. godini registrirane stope rasta robnog uvoza su iznosile K1: 2,4%, K2: 40,3%, K3: 32,6% i K4: 38%. Ovako visoke stope rasta robnog uvoza u 2021. godine na implicitan način ukazuju da je došlo do osjetnijeg povećanja privredne aktivnosti u zemlji kroz jačanje domaće tražnje, naročito u domenu privatne potrošnje i u određenoj mjeri investicija. Naime, ako se ima u vidu da se dobar dio privatne potrošnje i investicija u Bosni i Hercegovini snabdjeva kroz uvoz roba iz inostranstva, povećanje kako ukupnog uvoza roba široke potrošnje od preko 20%, te kapitalnih proizvoda od preko 15% bi mogli potvrditi ranije navedenu pretpostavku.

Posmatrano po proizvodima, tokom 2021. godine najznačajnija povećanja uvoza roba su registrirana u okviru uvoza rafinirane nafte i derivata oko prek, baznih metala skoro udvostručen, motornih vozila preko 25%, hemijskih proizvoda 21%, farmaceutskih preparata 17% i dr. Ako se uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu u 2021. godini posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe uvezeno sa tržišta zemalja EU u vrijednosti od oko preko 12,7 milijardi KM što predstavlja povećanje od 27% u odnosu na isti period prethodne godine. Uvoz roba iz zemalja CEFTA-e iznosio je preko 2,7 milijardi KM što predstavlja povećanje od 28,8%. Ako se robni uvoz u Bosnu i Hercegovinu posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija povećanja istog zabilježena prilikom uvoza iz Italije 33,4%, Srbije 28%, Njemačke 23,7%, Hrvatske za 26,2%, Turske 41,6%, Kine 25,6%, Slovenije 17,0% i Austrije 20,7%.

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za 2021. godinu u Bosni i Hercegovini je registriran vanjskotrgovinski robni deficit od preko 7,3 milijarde KM što predstavlja povećanje od skoro 15% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se pažljivije posmatra kretanje vanjskotrgovinskog robnog deficita u Bosni i Hercegovini u posljednjih nekoliko mjeseci može se konstatovati da je došlo promjene trenda kretanja u okviru istog. Trend rasta robnog deficita direktna je posljedica povećanja uvoza roba u posljednjih nekoliko mjeseci i na implicitan način ukazuje na postepeni oporavak komponenti domaće potražnje kao što su privatna potrošnja i investicije koje se snabdjevaju uglavnom kroz uvoz.

Posmatrano po proizvodima, najznačajniji deficit je zabilježen u okviru kategorija kao što su naftni derivati, motorna vozila, farmaceutski preparati i prehrambeni proizvodi. S druge strane, Bosna i Hercegovina je i u 2021. godini nastavila da ostvaruje suficit u okviru proizvoda kao što su namještaj, električna energija, pojedini metalni proizvodi i obuća. U 2021. godine ukupna pokrivenost uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini iznosila je 66,1% što predstavlja poboljšanje od skoro 4 p.p u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU je iznosila 81,6%, dok je pokrivenost za zemljama CEFTA-e bila isto tako prilično visoka i iznosila je 87,1%. Detaljniji prikaz vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini u 2021. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 111: Vanjskotrgovinska robna razmjena za 2021. godinu po HS klasifikaciji

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				
	2020	2021	2021/2020 promjena %		2020	2021	2021/2020 promjena %		2020	2021	2021/2020 promjena %		Pokrivenost uvoza izvozom
	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	u mil KM	u mil KM	g/g	p-p	
UKUPNO	10515	14273	35,7	35,7	16886	21596	27,9	27,9	-6371	-7323	14,9	14,9	66,1%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI BILJNOG	165	158	-4,2	-0,1	528	627	18,8	0,59	-363	-469	29,2	1,66	25,2%
2 PORJEKLA MASTI I ULJA	254	281	10,6	0,26	768	829	7,9	0,36	-514	-548	6,6	0,53	33,9%
3 ŽIVOTINJSKOG PREHRAMBENE PRERAĐEVINE PROIZVODI	108	89	-17,6	-0,18	148	165	11,5	0,10	-40	-76	90,0	0,57	53,9%
4 PRERAĐEVINE PROIZVODI	328	385	17,4	0,54	1603	1788	11,5	1,10	-1275	-1403	10,0	2,01	21,5%
5 MINERALNOG PROIZVODI HEMIJSKE	870	1412	62,3	5,15	1747	2716	55,5	5,74	-877	-1304	48,7	6,70	52,0%
6 INDUSTRIJE ILI PLASTICNE MASE, GUMA I KAUČUK	782	981	25,4	1,89	1681	1916	14,0	1,39	-899	-935	4,0	0,57	51,2%
7 KOŽA I KRZNO	521	661	26,9	1,33	1237	1622	31,1	2,28	-716	-961	34,2	3,85	40,8%
8 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	91	109	19,8	0,17	285	307	7,7	0,13	-194	-198	2,1	0,06	35,5%
9 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI TEKSTIL I TEKSTILNI	718	976	35,9	2,45	285	382	34,0	0,57	433	594	37,2	-2,53	255,5%
10 PROIZVODI OBUČA, SEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	291	392	34,7	0,96	411	480	16,8	0,41	-120	-88	-26,7	-0,50	81,7%
11 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, BISERI, PLEMENTI	600	663	10,5	0,60	1124	1359	20,9	1,39	-524	-696	32,8	2,70	48,8%
12 METALI I NJIHOVI BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH	650	735	13,1	0,81	301	334	11,0	0,20	349	401	14,9	-0,82	220,1%
13 MASINE, APARATI, MEHANIČKI I TRANSPORTNA	118	162	37,3	0,42	355	432	21,7	0,46	-237	-270	13,9	0,52	37,5%
14 SREDSTVA I NJIHOVI SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I	35	50	42,9	0,14	1997	51	-97,4	-11,52	-1962	-1	-99,9	-30,78	98,0%
15 RAZNI PROIZVODI	1739	3095	78,0	12,90	2516	3314	31,7	4,73	-777	-219	-71,8	-8,76	93,4%
16 UMJETNICKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	1582	2042	29,1	4,37	1088	2974	173,3	11,17	494	-932	-288,7	22,38	68,7%
17	332	393	18,4	0,58	317	1419	347,6	6,53	15	-1026	-6940,0	16,34	27,7%
18	32	54	68,8	0,21	11	315	2763,6	1,80	21	-261	-1342,9	4,43	17,1%
19	162	235	45,1	0,69	436	14	-96,8	-2,50	-274	221	-180,7	-7,77	1678,6%
20	1127	1392	23,5	2,52	0	0	0,0	0,00	1127	1392	23,5	-4,16	68,7%
21	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

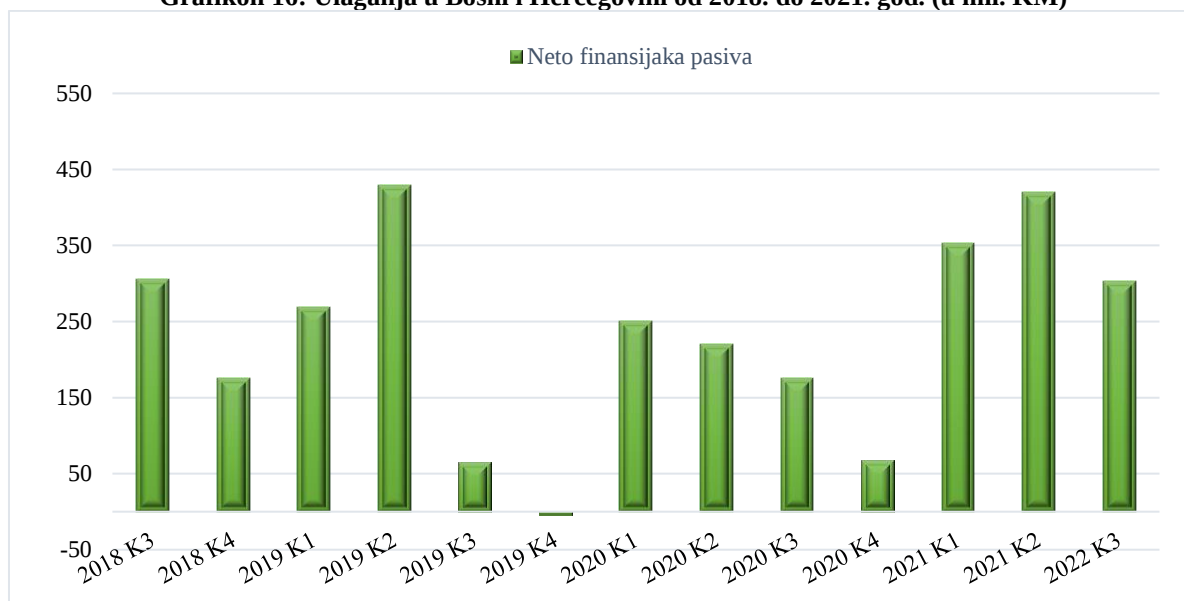
5. Strane direktne investicije

U vrijeme pisanja informacije nisu bili dostupni podaci za posljednji kvartal 2021. godine o stranim direktnim ulaganjima.

Ukupna SDU su u prva tri kvartala 2021. god. prema posljednjim dostupnim podacima CBBiH uz stopu rasta od 64,4% g/g dostigla 1.080,3 mil. KM (neto finansijska pasiva). U isto vrijeme, neto finansijska aktiva je dostigla 86,4 mil. KM i veća je za 2,9 puta u odnosu na isti period iste godine.

Reinvestirane zarade su dostigle 658,9 mil. KM što predstavlja povećanje od 32,4% g/g. Sa ovim iznosom reinvestirane zarade su u ukupnim SDU ostvarile učešće od 61%. U odnosu na isti period u prošloj godini (učešće 77,1%) imale su učešće manje za 16,1 p.p.

Grafikon 16: Ulaganja u Bosni i Hercegovini od 2018. do 2021. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Tabela 12: Strana direktna ulaganja po kvartalima

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2018	321,4	189,8	306,2	175,1	992,4
2019	269,0	429,4	65,2	-4,1	759,6
2020	249,7	220,9	174,7	67,4	712,7
2021	353,4	423,7	303,1		

Izvor: CBBiH

U prvih dvanaest mjeseci 2021. godine nije bilo promjene kreditnog rejtinga Bosne i Hercegovine. U mjesecu augustu 2021. godine agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“ Takođe, u augustu mjesecu agencija Moody's Investors Service je Bosni i Hercegovini potvrdila suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“.